

חווית השימוש בסיפורים חברתיים שנוצרו על-ידי בינה מלאכותית (AI) ככלי התערבות התנהגותי אצל ילדים בזמן משבר

טלי גזית

המחלקה למדעי המידע
אוניברסיטת בר-אילן
Tal.gazit@biu.ac.il

נחמי זקלס

המחלקה למדעי המידע
אוניברסיטת בר-אילן
nechamizak@gmail.com

The Experience of Using Social Stories Created by Artificial Intelligence (AI) as a Behavioral Intervention Tool for Children in Times of Crisis

Nechami Zaklas

The Department of
Information Science
Bar-Ilan University
nechamizak@gmail.com

Tali Gazit

The Department of
Information Science
Bar-Ilan University
Tal.gazit@biu.ac.il

Abstract

education and therapeutic professionals. In an experimental design, 227 female teachers and therapists were randomly assigned to four conditions, all utilizing AI-generated stories while manipulating perceived authorship and behavioral purpose. Results revealed a significant interaction effect: stories attributed to human authors were perceived more favorably when targeting maladaptive behaviors, whereas AI-attributed stories were rated superior for promoting adaptive behaviors. Analysis revealed a positive correlation between perceived security situation impact and story effectiveness. Additionally, significant differences emerged in user experience based on target population: professionals working exclusively with young children reported more positive experiences compared to those working with either adolescents or mixed-age populations. Educational staff demonstrated higher sensitivity to security situations than therapeutic professionals, as did participants with advanced degrees versus bachelor's degrees. Significant geographical variations emerged, with participants in conflict zones reporting both heightened security situation impact and superior social story effectiveness. These findings advance our understanding of cognitive biases in AI-integrated educational and therapeutic interventions, while offering empirical foundations for developing technological crisis intervention strategies

Keywords: Artificial Intelligence in Education and Therapy, Social Stories, Crisis Intervention, Teacher and Therapist Perceptions.

תקציר

המחקר בוחן את חווית השימוש בסיפורים חברתיים ככלי התערבות עבור ילדים בהתפתחות תקינה ועם לקויות התפתחותיות בקרב מורים ומטפלים בעתות משבר, תוך בחינת השפעת מקור הסיפור (בינה מלאכותית או מומחה אנושי) ומטרת הסיפור (הפחתת התנהגות או הגברת התנהגות) על חווית המשתמשים. המחקר הניסויי כלל 227 מורות ומטפלות שחולקו לארבע קבוצות, כאשר כולן נחשפו לסיפורים שנוצרו על-ידי בינה מלאכותית, אך לחלקן נאמר כי הסיפורים נכתבו על-ידי אשת מקצוע. בנוסף, חלק מהסיפורים נועדו להגברת התנהגות רצויה, וחלקם – להפחתת התנהגות לא רצויה אצל ילדים בזמני משבר. הממצאים הראו אינטראקציה

מובהקת: כאשר מטרת הסיפור הייתה הפחתת התנהגות לא רצויה, המשתתפות העדיפו סיפורים שתויגו כיצירה אנושית, ואילו בעידוד התנהגות רצויה, הן העדיפו סיפורים שתויגו כיצירת AI. נמצא קשר חיובי בין תפיסת השפעת המצב הביטחוני לחוויית השימוש. בנוסף, נמצא כי עובדות עם ילדים צעירים דיווחו על חוויית שימוש חיובית יותר בהשוואה לעובדות עם נוער או אוכלוסייה מעורבת, וכן נמצא כי המצב הביטחוני השפיע על עבודתן של נשות חינוך יותר מאשר נשות טיפול, ועל בעלות השכלת תואר שני בהשוואה לבעלות תואר ראשון. יתר על כן, נחשפו הבדלים בין משתתפות המחקר המתגוררות באזורי עימות למשתתפות המתגוררות באזורי שגרה, כאשר השפעת המצב הביטחוני הייתה גבוהה יותר וחויית השימוש בסיפורים חברתיים הייתה חיובית יותר אצל המתגוררות באזורי עימות. המחקר תורם להבנת ההטיות התפיסתיות בשילוב טכנולוגיות AI בתחומי החינוך והטיפול ומספק תובנות יישומיות לפיתוח אסטרטגיות התערבות באמצעים טכנולוגיים בזמני משבר.

מילות מפתח: בינה מלאכותית בחינוך וטיפול, סיפורים חברתיים, התערבות במשבר, תפיסות מורים ומטפלים.

רקע תיאורטי

AI: השפעתה ועמדות כלפיה

בינה מלאכותית (AI) מוגדרת כמערכת מתקדמת לעיבוד מידע, המסוגלת ליצור אלגוריתמים חדשים לפתרון בעיות מורכבות, ולא רק לעבד מידע קיים (Suleimenov et al., 2020). השפעתה ניכרת בתחומים רבים, כמו, בריאות וחינוך, תוך שיפור יעילות וביצועים. עם זאת, היא גם מעוררת חששות באשר לאובדן משרות והעמקת אי-השוויון (Makridakis, 2017). מחקרים מראים כי על אף התקדמות יכולות AI, אנשים מעדיפים אינטראקציה עם בני אדם על פני טכנולוגיות מבוססות AI (Mahmud et al., 2023; Morewedge, 2022). למרות זאת, נמצא כי האנשת אלגוריתמים והגברת האובייקטיביות הנתפסת של משימות יכולות לעודד את אימוץ הטכנולוגיה (Castelo et al., 2019).

מחקרים נוספים בדקו את עמדות הציבור כלפי תוכן שנוצר באמצעות AI. הממצאים מראים כי אין סלידה גורפת מיצירות AI, אך ישנה העדפה לתוכן שמקורו במומחים אנושיים, בעיקר בהקשרים בין-אישיים (Zhang & Gosline, 2023; Liu et al., 2022), אם כי אמון ואוריינות אלגוריתמית עשויים להשפיע על הערכה של תוצרים אלה (Shin, 2022).

AI בתחום הטיפול והחינוך: השלכות

בינה מלאכותית (AI) מראה פוטנציאל משמעותי בתחומים טיפוליים, ומחקרים מצביעים על יעילותה ככלי מסייע במעקב אחר מטופלים, אבחון מוקדם, זיהוי מצבי סיכון כמו דיכאון והתאמת פתרונות טיפוליים, עם ביצועים קרובים למטפלים אנושיים (Levkovich & Elyoseph, 2023; Brocki et al., 2023). יתרה מזאת, AI מקלה על עומס המטפלים דרך אוטומציה של תהליכים (Sadeh-Sharvit & Hollon, 2023), ועוזרת גם בביטוי עצמי בטיפול רגשי ואמנותי (Lee et al., 2023).

בתחום החינוך, ישנה חשיבות לשימושי AI המותאמים אישית ללמידה של תלמידים עם מוגבלויות (Marino et al., 2023), ומחקרים מדגישים את הצורך בהכשרה נכונה למורים והורים לשימוש מוצלח בכלים אלה לצורכי אבחון והתערבות (Ojha, 2022). חינוך מותאם אישית, בעזרת AI, יכול לשפר את הישגי התלמידים, אך השימוש הגובר ב-AI בתחום הבריאות והחינוך מעלה גם שאלות אתיות, במיוחד בנוגע לשמירה על פרטיות ואיכות הקשר הבין-אישית בין מטפל למטופל או בין מורה לתלמיד (Prescott & Hanley, 2023). הכשרה נרחבת ובחינת יישומים פדגוגיים של כלים מבוססי AI עשויים להעצים את האימוץ של טכנולוגיות אלו, תוך שמירה על האיזון בין חדשנות וביקורתיות מקצועית (Humlum & Vestergaard, 2024).

הסיפור החברתי: כלי התערבות יעיל?

סיפורים חברתיים, שפותחו על ידי קרול גריי (Gray & Garand, 1993), הם סיפורים קצרים המלמדים התנהגות חברתית הולמת. מחקרים הראו את יעילותם בהפחתת התנהגות מאתגרת, שיפור כישורים חברתיים וקידום וויסות עצמי באוכלוסיות שונות, כולל ילדים על הרצף האוטוטיסטי, ילדים עם לקויות למידה ועיכוב התפתחותי

וילדים עם התפתחות טיפוסית (Kim et al., 2014; Moore, 2004; Golzarini et al., 2015; Greenway, 2018; Briody & McGarry, 2005; Smith, 2019).

למרות הממצאים התומכים ביעילותם, מחקרים מסוימים לא מצאו תמיכה מספקת, מה שמדגיש את החשיבות של התאמה אישית של הסיפורים לילדים ספציפיים (Penton, 2010; Zimmerman et al., 2020; Reynhout & Carter, 2006). היעילות של סיפורים חברתיים עשויה להיות תלויה בגיל הילד, ביכולותיו השפתיות והקוגניטיביות, ובמאפייני ההפרעה שאיתה הוא מתמודד.

סיפורים חברתיים מכוונים הן להפחתת התנהגויות לא רצויות (Chan & O'Reilly, 2008; Sha'arani & Tahar, 2017), והן להגברת התנהגויות רצויות (Thompson & Johnston, 2013). מחקרים מצביעים על יעילות גבוהה יותר בהגברת התנהגויות רצויות בהשוואה להפחתת התנהגויות לא רצויות (Como et al., 2023). ממצא זה עולה בקנה אחד עם מחקרים בפסיכולוגיה המראים כי "רע חזק יותר מטוב" (Baumeister et al., 2001), וכי הפחתת התנהגות לא רצויה היא תהליך מורכב יותר הדורש תמיכה מקצועית מתמשכת (Bouton, 2014; Bouton & Todd, 2014; Bouton, 2019; Fettig & Barton, 2014).

הסיפור החברתי בזמני משבר: פוטנציאל וצורך במחקר

סיפורים חברתיים טומנים בחובם פוטנציאל משמעותי ככלי תמיכה לילדים בזמני משבר, אולם הספרות המחקרית בנושא זה טרם התפתחה דיה. לזמני משבר עשויה להיות השפעה משמעותית על מצבם הרגשי וההתנהגותי של ילדים (Korpa et al., 2021; Frush, 2022). למרות זאת, מחקרים מראים כי התערבויות ממוקדות המשלבות תמיכה רגשית ואסטרטגיות התמודדות מסייעות בהפחתת תסמיני טראומה ומצוקה (Capurso et al., 2022), והתערבויות נרטיביות מסייעות בפיתוח חוסן והפחתת חרדה (Srinatania et al., 2021; Musviro et al., 2023; Berger & Lahad, 2010). בנוסף, נמצא כי ביבליותרפיה תורמת להתמודדות עם טראומות (Benoit, 2015; De Vries et al., 2017), וסיפורים דיגיטליים יעילים בהכנה למצבי חירום (Mangione et al., 2014).

מחקרים קודמים, כגון זה של ברמן (Berman, 2013) וקרולו (Carollo, 2021), הראו כי מורים ומטפלים תופסים את הסיפורים החברתיים ככלי חיוני לשיפור כישורים חברתיים בקרב ילדים עם מוגבלויות. מחקר נוסף, שנערך בערב הסעודית, אף מצביע על תמיכה בשילוב סיפורים חברתיים מותאמים תרבותית (Alotaibi, 2016), ומחקרו של סיגרנד (Cigrand, 2012) מציין עלייה בשביעות הרצון בקרב מורים שהשתמשו בסיפורים אלו, בעקבות שיפור משמעותי בתפקוד התלמידים. אף על פי כן, לא נערך מחקר ממוקד שמעריך את חווית השימוש בסיפורים חברתיים במצבי חירום, ואת חווית השימוש בכלים מבוססי-AI בזמני משבר, במיוחד על רקע המצב הביטחוני בישראל (Paltiel et al., 2024). הממצאים מדגישים את הפוטנציאל הטיפולי של התערבויות מבוססות-סיפור בסיוע לילדים בהתמודדות עם מצבי משבר, אך יש צורך לבדוק את יעילותה של התערבות מסוג "סיפור חברתי" ואת תפישותיהם של אנשי חינוך וטיפול כלפי התערבות זו בזמנים אלו.

מטרות המחקר

מטרת המחקר הנוכחי היא לבחון את שילוב הבינה המלאכותית בהתערבויות חינוכיות-טיפוליות, בדגש על חוויית השימוש בסיפורים חברתיים מבוססי-AI בקרב מורים ומטפלים. המחקר בוחן היבטים של קבילות, ישימות, הבנה ותמיכה מערכתית בשילוב טכנולוגיות AI בשדה החינוכי-טיפולי. על אף הידע המחקרי הקיים בנוגע ליעילות הסיפורים החברתיים וההכרה בחשיבותם ככלי התערבותי, טרם נערך מחקר המתמקד בחוויית השימוש בהם במצבי חירום, ובפרט בכלים מבוססי-AI. המחקר מבקש להעריך את ההטיות התפיסיות כלפי AI בהקשר החינוכי-טיפולי, תוך בחינת השפעת מקור הסיפור (AI או אדם) ומטרותו (הפחתת התנהגויות לא מותאמות או קידום התנהגויות מותאמות) על חוויית השימוש בסיפורים חברתיים ככלי התערבות בזמני משבר. מתוך כך, עלו שאלות והשערות המחקר הבאות, בהתבסס על סקירת הספרות וממצאים קודמים:

1. האם ובאיזו מידה קיים הבדל בחוויית השימוש של סיפורים חברתיים ככלי התערבות טיפולי בקרב מטפלים ומורים בחינוך המיוחד בין מצב בו היוצר של הסיפור הוא איש מקצוע לעומת AI?
2. האם ובאיזו מידה קיים הבדל בחוויית השימוש בסיפורים חברתיים ככלי התערבות טיפולי בקרב מטפלים ומורים בחינוך המיוחד בין מצב בו מטרת הסיפור היא הפחתת התנהגות לא רצויה לעומת קידום התנהגות רצויה בזמני חירום?

ההשערה היא כי יימצא הבדל בחוויית השימוש בהתאם למטרת הסיפור: הסיפורים המקדמים התנהגויות מותאמות יעוררו חוויית שימוש חיובית יותר מסיפורים המפחיתים התנהגות לא רצויה (Como et al., 2023).

3. האם ובאיזו מידה קיים הבדל בחוויית השימוש בסיפורים חברתיים בקרב מורים ומטפלים העובדים עם אוכלוסיות ילדים בגילאים שונים?
 ההשערה היא כי ימצא הבדל בחוויית השימוש בין נשות מקצוע העובדות עם אוכלוסיות ילדים בגילאים שונים: חוויית השימוש אצל העובדות ילדים צעירים יותר תהיה טובה יותר (Camilleri et al., 2024).
 4. האם ובאיזו מידה קיים קשר בין השפעת המצב הביטחוני על עבודתם של המטפלים והמורים ועל מידת הצורך שלהם בכלים חדשים להתמודדות לבין חוויית השימוש בסיפורים חברתיים על רכיביה השונים (מקובלות, ישימות, הבנה ותמיכה מערכתית) ככלי התערבות טיפולי בקרב מטפלים ומורים בחינוך המיוחד?
 ההשערה היא כי ימצא קשר חיובי בין השפעת המצב הביטחוני לבין חוויית השימוש בסיפורים חברתיים, כך שככל שהמצב הביטחוני ישיע יותר על עבודת המורים והמטפלים, כך גם חוויית השימוש בסיפורים תהיה חיובית יותר.

שיטה

תהליך הדגימה

המחקר התבסס על שילוב של דגימת מתנדבות ודגימת כדור שלג (Goodman, 1961). המשתתפות גויסו באמצעות פרסום בקבוצות ייעודיות ברשתות החברתיות המיועדות למורות ומטפלות, והתבקשו להפיץ את המחקר לעמיתותיהן. תהליכי הגיוס והסקר אושרו על ידי ועדת האתיקה המוסדית של אוניברסיטת בר-אילן.

כלי המחקר

הסקר המקוון כלל ארבע גרסאות שונות, כשכל גרסה הכילה:
 1. סיפור חברתי שנכתב על ידי בינה מלאכותית והוצג בארבע וריאציות שונות. הווריאציות נבדלו בזהות היוצר המוצהר של הסיפור (בינה מלאכותית לעומת איש מקצוע) ובמטרת ההתערבות (הפחתת או הגברת התנהגות).
 2. סולם חוויית שימוש בסיפורים חברתיים
 3. שאלון דמוגרפי הבוחן את העיסוק המקצועי, הותק המקצועי, מספר המטופלים, סקטור העבודה, אוכלוסיית העבודה, וגילאי אוכלוסיית היעד
 4. שאלון תפקיד מקצועי הבוחן גיל, רמת השכלה, רמת דתיות, וסטטוס גיאוגרפי-ביטחוני (אזורי עימות/אזורי שגרה)
 5. שאלון השפעת המצב הביטחוני.
 המשתתפות חולקו אקראית לארבע קבוצות באמצעות מנגנון הקצאה אוטומטי.
סולם חוויית השימוש התבסס על Usage Rating Profile-Intervention (Briesch et al., 2013) וכלל 21 פריטים בסולם ליקרט (1-6) שבחנו ארבעה ממדים: מקובלות ($\alpha = 0.887$), ישימות ($\alpha = 0.797$), הבנה ($\alpha = 0.875$) ותמיכה חברתית ($\alpha = 0.701$). לאחר הורדת רכיב "תמיכה מערכתית" בשל מהימנות נמוכה, נמצאה מהימנות כללית טובה מאוד ($\alpha = 0.92$).
שאלון השפעת המצב הביטחוני כלל ארבעה פריטים בסולם ליקרט (1-5) לבחינת תפיסת המשתתפות לגבי השפעת המצב הביטחוני על עבודתן. לאחר הורדת פריט שפגע במהימנות, התקבלה מהימנות טובה ($\alpha = 0.730$).

עיבוד נתונים

הנתונים נותחו באמצעות SPSS ו-JAMOVI. בוצעו: ניתוח שונות דו-כיווני (2-way ANOVA) לבחינת השפעת יוצר הסיפור ומטרתו על חוויית השימוש, ניתוחי שונות חד-כיווניים (one-way ANOVA) להשוואה בין קבוצות דמוגרפיות ומקצועיות שונות בחוויית השימוש ובהשפעת המצב הביטחוני על עבודתן של המשתתפות במחקר, ומתאמי פירסון לבחינת קשרים בין מאפיינים דמוגרפיים ומקצועיים, השפעת המצב הביטחוני ותפיסת חוויית השימוש. הניתוחים נועדו לזהות גורמים המשפיעים על תפיסת הסיפור החברתי ככלי התערבות בקרב אנשי המקצוע בזמני משבר.

ממצאים

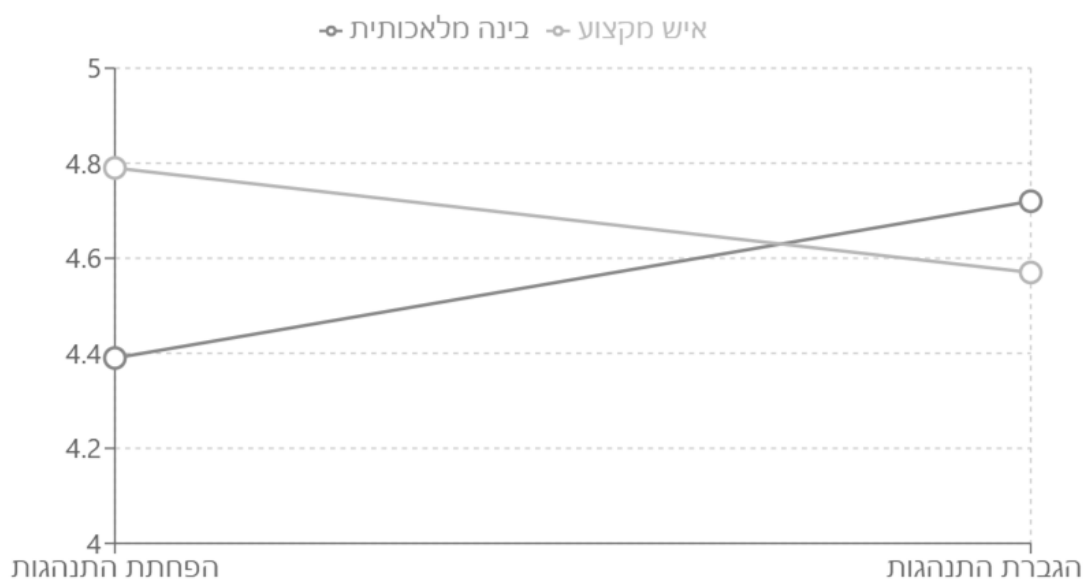
ניתוח שונות דו-כיווני (2-way ANOVA) בחן את השפעת יוצר הסיפור (AI לעומת אשת מקצוע) ומטרת הסיפור (הפחתת התנהגות לא מותאמת לעומת הגברת התנהגות מותאמת אצל ילדים בזמני משבר) על חוויית השימוש. הממצאים הראו כי לא נמצאו הבדלים מובהקים בהשפעה של זהות יוצר הסיפור ומטרתו. יחד עם זאת, נמצאה

אינטראקציה מובהקת בין שני הגורמים: כאשר מטרת הסיפור הייתה הפחתת התנהגות, סיפורים שנוצרו על-ידי אנשי מקצוע נתפסו כבעלי חוויית שימוש טובה יותר, בעוד שכאשר מטרת הסיפור הייתה הגברת התנהגות, סיפורים שנוצרו על-ידי AI נתפסו כטובים יותר, $F_{(1, 223)} = 6.46, p = .012, \eta^2 = .028$. ממצא זה מצביע על כך שחוויית השימוש בסיפורים חברתיים מושפעת מהשילוב בין זהות היוצר ומטרת הסיפור.

טבלה 1. ממצאי ניתוח שונות דו כיוונית – חוויית השימוש

משתנה בלתי תלוי	קבוצה	n	M	SD	F	p	η^2
יוצר הסיפור (AI / אשת מקצוע)	AI	119	4.54	0.84	1.38	0.24	0.00
	אנושי	108	4.68	0.77			
מטרת הסיפור (הפחתה/ הגברה)	הפחתה	118	4.57	0.87	0.29	0.59	0.00
	הגברה	109	4.65	0.73			
יוצר הסיפור X מטרת הסיפור	AI, הפחתה	64	4.39	0.93	**6.46	0.01	0.03
	אנושי, הפחתה	54	4.79	0.76			
	AI, הגברה	55	4.72	0.69			
	אנושי, הגברה	54	4.57	0.77			

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

איור 1. תרשים אינטראקציה יוצר הסיפור/מטרת הסיפור.

ניתוחי שונות למציאת הבדלים בין קבוצות דמוגרפיות שונות (one-way ANOVA) העלו כי קיים הבדל מובהק בחוויית השימוש בסיפורים חברתיים בין משתתפות המחקר בהתאם לגילאי האוכלוסייה איתה הן עובדות. נשות מקצוע העובדות עם ילדים צעירים בגיל הרך ובגילאי בית ספר יסודי, דיווחו על חוויית משתמש גבוהה יותר באופן מובהק בהשוואה לעובדות עם נוער או עם אוכלוסייה מעורבת של צעירים ונוער, $F_{(1, 225)} = 6.15, p = 0.01$. בנוסף, נמצא הבדל מובהק בין המשתתפות בהתאם לסטטוס הגיאוגרפי-ביטחוני, $F_{(1, 225)} = 4.63, p = 0.03$. המורות והמטפלות מאזורי עימות דיווחו על חוויית שימוש חיובית יותר בהשוואה לעמיתותיהן מאזורי שגרה.

טבלה 2. ממצאי ניתוחי שונות (one-way ANOVA) – חוויית השימוש

משתנה בלתי תלוי	קבוצה	n	M	SD	F	p	η^2
אוכלוסיית הילדים איתם עובדים	לקוויות התפתחות	116	4.66	0.78	0.78	0.46	0.01
	התפתחות תקינה	32	4.65	0.88			
	מעורב	79	4.52	0.81			
גילאי הילדים איתם עובדים	צעירים	174	4.68	0.73	6.18**	0.01	0.03
	נוער ומעורב	53	4.37	0.99			
	סקטור עבודה						
סקטור עבודה	ציבורי	142	4.56	0.81	0.72	0.49	0.01
	פרטי	74	4.70	0.79			
	פרטי וציבורי	11	4.54	0.85			
מקצוע	נשות חינוך	116	4.65	0.81	0.52	0.47	0.01
	נשות טיפול	111	4.57	0.80			
	סטטוס גיאוגרפי-ביטחוני						
סטטוס גיאוגרפי-ביטחוני	אזורי עימות	45	4.83	0.76	4.63*	0.03	0.03
	אזורי שגרה	182	4.55	0.81			
	רמת דתיות						
רמת דתיות	חילונית	70	4.62	0.95	0.04	0.99	0.01
	מסורתית	24	4.55	0.75			
	דתית	54	4.61	0.84			
	חרדית	79	4.62	0.67			
השכלה	על תיכונית	7	4.37	0.63	0.74	0.30	0.01
	תואר ראשון	115	4.61	0.73			
	תואר שני	105	4.62	0.90			

$p^* < 0.05$

באשר לתפיסת השפעת המצב הביטחוני, נמצא הבדל מובהק בין רמות ההשכלה השונות של המשתתפות במחקר, $F_{(2, 224)} = 4.12, p = 0.02$, כאשר ממוצע השפעת המצב הביטחוני של בעלות תואר שני היה גבוה יותר מבעלות תואר ראשון. בנוסף, נמצא הבדל מובהק בהשפעת המצב הביטחוני בין נשות חינוך לנשות טיפול $F_{(2,224)} = 15.32, p > 0.001$, כאשר ממוצע השפעת המצב הביטחוני על עבודתן של נשות החינוך היה גבוה יותר מהשפעתו על עבודתן של נשות טיפול. כמו כן, נמצא הבדל מובהק בין המשתתפות בהתאם לסטטוס הגיאוגרפי-ביטחוני, $F_{(1,225)} = 6.57, p = 0.01$. המורות והמטפלות מאזורי עימות דיווחו על השפעה גבוהה יותר של המצב הביטחוני על עבודתן בהשוואה לעמיתותיהן מאזורי שגרה.

טבלה 3. ממצאי ניתוחי שונות (one-way ANOVA) – השפעת מצב ביטחוני

משתנה בלתי תלוי		n	M	SD	F	p	η^2
סטטוס גיאוגרפי-ביטחוני					6.57	0.01**	.040
אזורי עימות	5	3.77	0.828				
אזורי שגרה	26	3.74	0.99				
רמת דתיות					0.386	0.76	0.01
חילונית	70	3.52	0.84				
מסורתית	24	3.60	0.55				
דתית	54	3.40	0.88				
חרדית	79	3.50	0.83				
השכלה					4.12	0.02*	0.03
על תיכונית	7	3.57	0.92				
תואר ראשון	115	3.34	0.79				
תואר שני	105	3.65	0.82				
אוכלוסיית הילדים איתה עובדים					1.48	0.23	0.01
לקויות התפתחות	116	3.40	0.86				
התפתחות תקינה	32	3.60	0.82				
מעורב	79	3.59	0.75				
גילאי הילדים איתם עובדים							
צעיר	174				2.47	0.12	0.01
נוער ומעורב	53						
סקטור					0.02	0.98	0.01
ציבורי	142	3.50	0.80				
פרטי	74	3.51	1.04				
פרטי וציבורי	11	3.48	0.83				
מקצוע					15.32	0.00***	0.06
נשות חינוך	116	3.69	0.81				
נשות טיפול	111	3.28	0.77				

* $p < 0.05$ *** $p < 0.001$

ניתוח מתאמי פירסון בין משתני המחקר הכמותיים גילה קשר חיובי מובהק בין תפיסת המשתתפות את השפעת המצב הביטחוני לבין חוויית השימוש מהסיפורים החברתיים ($r = 0.208, p = 0.002$), וכן למקובלות הנתפסת של הכלי ($r = 0.257, p < .001$). משמעות הדבר היא שכל שהמטפלות והמורות חשו שהמצב הביטחוני משפיע יותר על עבודתן ועל הצורך בכלים חדשים, כך דיווחו על חוויית שימוש חיובית יותר בסיפורים חברתיים, ובפרט, ראו את הכלי כמקובל יותר.

טבלה 4. ממצאי ניתוחי שונות (one-way ANOVA) – השפעת מצב ביטחוני

משתנה	1	2	3	4	5	6	7	8
1. הבנה	-							
2. מקובלות	0.61***	-						
3. ישימות	0.60***	0.62***	-					
4. חווית שימוש	0.79***	0.92***	0.84***	-				
5. שאלון מצב בטחוני	0.09	0.26***	0.13	0.21**	-			
6. גיל	0.04	0.01	0.02-	0.00	0.14*	-		
7. ותק במקצוע (בשנים)	0.01	0.00	0.04-	-0.01	0.17*	0.66***	-	
8. מספר מטופלים בשבוע	0.04	0.05	0.12	0.08	0.10	0.21**	0.18**	-
Mean	4.56	4.65	4.55	4.61	3.49	41.60	12.40	38.60
SD	1.17	0.90	0.73	0.81	0.82	10.50	9.76	76.90

*p < .05, **p < .01, ***p < .001

דיון ומסקנות

מחקר זה בחן את השימוש בסיפורים חברתיים ככלי התערבות טיפולי בזמני משבר, תוך התמקדות בהשפעת AI על חוויית השימוש בקרב מטפלות ומורות בחינוך המיוחד. הממצאים מציגים תמונה מורכבת של יחסי הגומלין בין טכנולוגיה, גורמים מקצועיים וסביבתיים ביישום התערבויות טיפוליות, ומאתגרים תפיסות מסורתיות לגבי יעילות התערבויות אנושיות לעומת אלו המבוססות-AI.

ממצאי המחקר הצביעו על אינטראקציה מובהקת: סיפורים אנושיים נחו כחיוביים יותר להפחתת התנהגות, וסיפורי AI לקידומה. ייתכן שהעדפת הסיפורים האנושיים להפחתת התנהגות נובעת מהמורכבות של תהליך זה (Bouton & Todd, 2014) ומהנטייה להעדיף שיפוט אנושי במשימות מורכבות (Maslej et al., 2023). העדפת סיפורי AI לקידום התנהגות עשויה לנבוע מתפיסת AI כיעיל יותר במשימות פשוטות (Xu et al., 2020), ומתפיסתו כמתאים יותר ליצירת תוכן חיובי (Ferrández et al., 2024).

בנוסף, המחקר מצא קשר חיובי בין תפיסת השפעת המצב הביטחוני לחוויית השימוש בסיפורים חברתיים, ובפרט למקובלותם. ממצא זה תואם את הספרות המחקרית המדגישה את הצורך בכלי טיפול יעילים ונגישים בזמני משבר (Frush, 2022; Korpa et al., 2021), ואת הפוטנציאל של טכנולוגיות AI בתחום בריאות הנפש (Vahedifard et al., 2023). ממצא זה מתכתב גם עם מחקרים קודמים על הכוח המרפא של סיפורים (Benoit, 2023; Musviro et al., 2023; De Vries et al., 2017; Srinatania et al., 2021), ובפרט עם סיפורים מטאפוריים בהקשר של טראומה (Berger & Lahad, 2010), וסיפורים דיגיטליים כהכנה למצבי חירום (Mangione et al., 2014). המחקר מציע שסיפורים חברתיים, לרבות אלה שנוצרו על ידי AI, עשויים להיות משאב חשוב בתקופות של לחץ וחרדה, במיוחד לאור המצב הביטחוני המורכב בישראל.

יתר על כן, ממצאי המחקר חשפו הבדלים מובהקים סטטיסטית בהשפעת המצב הביטחוני על עבודתן של מורות ומטפלות, בהתאם למיקומן הגיאוגרפי-ביטחוני. נשות המקצוע באזורי העימות דיווחו על השפעה מוגברת של המצב הביטחוני על עבודתן, ממצא הנתמך בנתונים אמפיריים המעידים על ריכוז של כ-66% מהאזעקות באזורים אלו (אייזמן, 2024), ועולה בקנה אחד עם אתגרי פינוי האוכלוסייה מיישובי עוטף עזה והצפון (לר, 2023). נמצא כי הבדלים אלו באו לידי ביטוי גם בחוויית השימוש בסיפורים חברתיים ככלי התערבות, כאשר מורות ומטפלות באזורי העימות חוו את השימוש בסיפורים חברתיים באופן חיובי יותר, ככל הנראה, בשל הצורך המוגבר במענה טיפולי-חינוכי מותאם למצבי חירום. ממצאים אלו מדגישים את החשיבות בפיתוח התערבויות דיפרנציאליות המותאמות לצרכים הייחודיים של אנשי ונשות חינוך וטיפול הפועלים באזורי עימות.

ממצאי המחקר הנוכחי מעידים כי נשים בעלות תואר שני דיווחו על השפעה משמעותית יותר של המצב הביטחוני בהשוואה לנשים בעלות תואר ראשון, כנראה עקב מודעותן המוגברת להשלכות הפסיכולוגיות של אירועים טראומטיים וחשיפתן המוגברת למקרים מורכבים בגלל מומחיותן והשכלתן (Kiliç & İnci, 2015). יתרה מכך, המחקר מצא שנשות חינוך חוו השפעה גבוהה יותר של המצב הביטחוני לעומת נשות טיפול, עקב דרישות התפקיד התובעניות במצבי חירום הכלולות מתן מענה רגשי לתלמידים לצד מילוי תפקידן, דבר שעלול

הוביל ל"טראומה כפולה" (Cannon et al., 2023; Berger et al., 2016). לעומת זאת, לנשות טיפול יש כלים לוויסות רגשי ומיומנויות התמודדות במצבי חירום, המסייעים להן לשמור על גבולות מקצועיים (Hassenstab et al., 2007). ממצאים אלו מצביעים על הצורך בפיתוח כלים ייעודיים לנשות חינוך לחיזוק ההתמודדות הרגשית, ובכלל זה ויסות רגשי והצבת גבולות מקצועיים במצבי חירום. כמו כן, נמצא במחקר הבדל מובהק בחוויית השימוש בין עובדות עם ילדים צעירים לעומת עובדות עם נוער ואוכלוסייה מעורבת, כאשר הראשונות דיווחו על חוויה חיובית יותר. ממצא זה תואם מחקרים המתארים יעילות גבוהה יותר של סיפורים חברתיים עבור ילדים צעירים (Camilleri et al., 2024). מסקנות המחקר הן כי ל-AI פוטנציאל ככלי יעיל ליצירת סיפורים חברתיים לזמני משבר, במיוחד לקידום התנהגויות חיוביות, אך יש לשלבו בתבונה עם התערבות אנושית, תוך התאמה לגיל הילדים ולמטרת ההתערבות, ולמאפיינים המקצועיים והאישיים של אנשי המקצוע המשתמשים בהם במצבי חירום.

מגבלות המחקר

מגבלות המחקר כוללות גודל מדגם מוגבל, התמקדות בחוויית המשתמש ולא ביעילות הסיפורים, ומספר מועט של דוגמאות סיפורים. כיווני מחקר עתידיים כוללים מחקר אורך, הערכת יעילות הסיפורים, השוואה מקיפה יותר בין AI לאנשי מקצוע, התאמת סיפורים לקבוצות גיל שונות, בחינת השפעת הכשרה על תפיסות כלפי AI וחקר השפעת גורמי לחץ על אימוץ טכנולוגיות חדשות.

מקורות

- Tableau Public. (2024). מספר אזעקות מצטבר לפי חזית ולפי אזור [לוח מחוונים אינטראקטיבי]. https://public.tableau.com/app/profile/arie.aizenman/viz/_16979731771140/Dashboard5
- לרר, מ. (2023). תכניות לפינוי אוכלוסייה – חלק ב': מפרוץ מלחמת חרבות ברזל. מרכז המחקר והמידע, הכנסת www.knesset.gov.il/mmm
- Alotaibi, F., Dimitriadi, Y., & Kemp, A. E. (2016). Perceptions of teachers using social stories for children with autism at special schools in Saudi Arabia. *Journal of Education and Practice*, 7(11), 85–97.
- Baumeister, R. F., Bratslavsky, E., Finkenauer, C., & Vohs, K. D. (2001). Bad is stronger than good. *Review of General Psychology*, 5(4), 323–370.
- Benoit, M. C. (2015). A comparative case study: *An examination of how literature assists children experiencing a trauma* [Doctoral dissertation, Louisiana State University]. LSU Scholarly Repository. https://repository.lsu.edu/gradschool_dissertations/1692
- Berger, R., & Lahad, M. (2010). A Safe Place: ways in which nature, play and creativity can help children cope with stress and crisis – establishing the kindergarten as a safe haven where children can develop resiliency. *Early Child Development and Care*, 180(7), 889–900.
- Berger, R., Abu-Raiya, H., & Benatov, J. (2016). Reducing primary and secondary traumatic stress symptoms among educators by training them to deliver a resiliency program (ERASE-Stress) following the Christchurch earthquake in New Zealand. *American Journal of Orthopsychiatry*, 86(2), 236–251.
- Berman, E. B. G. (2006). *A comparative analysis of perceptions of special educators and speech pathologists about Social Stories™ and self-monitoring systems to improve social skills of students with autism* [Master's thesis, California State University San Marcos]. CSUSM Library Catalog. <https://scholarworks.calstate.edu/downloads/9593tv565>
- Bouton, M. E. (2014). Why behavior change is difficult to sustain. *Preventive Medicine*, 68, 29–36.
- Bouton, M. E. (2019). Extinction of instrumental (operant) learning: interference, varieties of context, and mechanisms of contextual control. *Psychopharmacology*, 236(1), 7–19.
- Bouton, M. E., & Todd, T. P. (2014). A fundamental role for context in instrumental learning and extinction. *Behavioural Processes*, 104, 13–19.
- Briesch, A. M., Chafouleas, S. M., Neugebauer, S. R., & Riley-Tillman, T. C. (2013). Assessing influences on intervention implementation: Revision of the Usage Rating Profile-Intervention. *Journal of School Psychology*, 51(1), 81–96.
- Briody, J., & McGarry, K. (2005). Using social stories to ease children's transitions. *Young Children*, 60(5), 38–42.

- Brocki, L., Dyer, G. C., Gładka, A., & Chung, N. C. (2023, February). Deep learning mental health dialogue system. In *2023 IEEE International Conference on Big Data and Smart Computing (BigComp)* (pp. 395–398). IEEE.
- Camilleri, L. J., Maras, K., & Brosnan, M. (2024). Effective digital support for autism: digital social stories. *Frontiers in Psychiatry*, 14, 1272157. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2023.1272157>
- Cannon, S. R., Davis, C. R., & Long, R. (2023). Using an emergency plan to combat teacher burnout following a natural hazard. *Educational Policy*, 37(6), 1603–1636.
- Carollo, K. (2021). *Teachers' perceptions: The use of a social story paired with a token economy system to decrease problem behavior in transition-aged students* [Doctoral dissertation, Trinity Christian College]. ProQuest Dissertations Publishing. <https://www.proquest.com/docview/2572552047>
- Capurso, M., De Stasio, S., & Ragni, B. (2022). Universal crisis psychoeducational interventions in schools: A scoping review. *School Psychology International*, 43(4), 339–380.
- Castelo, N., Bos, M. W., & Lehmann, D. R. (2019). Task-dependent algorithm aversion. *Journal of Marketing Research*, 56(5), 809–825.
- Chan, J. M., & O'Reilly, M. F. (2008). A Social Stories™ intervention package for students with autism in inclusive classroom settings. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 41(3), 405–409.
- Cigrand, D. L. (2012). *School counselors' use of the combination Social Stories™ and video modeling intervention for social skills development of students diagnosed with Autism Spectrum Disorders: A qualitative criticism of the perceptions of multidisciplinary team members* [Doctoral dissertation, The University of Iowa]. Iowa Research Online. <https://iro.uiowa.edu/esploro/outputs/doctoral/School-counselors-use-of-the-combination/9983776910602771>
- Como, D. H., Goodfellow, M., Hudak, D., & Cermak, S. A. (2023). A Scoping Review: Social Stories Supporting Behavior Change for Individuals with Autism. *Journal of Occupational Therapy, Schools, & Early Intervention*, 17(4), 1–22.
- De Vries, D., Brennan, Z., Lankin, M., Morse, R., Rix, B., & Beck, T. (2017). Healing with books: A literature review of bibliotherapy used with children and youth who have experienced trauma. *Therapeutic Recreation Journal*, 51(1), 48–74.
- Ferrández, A., Lavigne-Cerván, R., Peral, J., Navarro-Soria, I., Lloret, Á., Gil, D., & Rocamora, C. (2024). CuentosIE: Can a chatbot about "tales with a message" help to teach emotional intelligence?. *PeerJ Computer Science*, 10, e1866. <https://doi.org/10.7717/peerj-cs.1866>
- Fettig, A., & Barton, E. E. (2014). Parent implementation of function-based intervention to reduce children's challenging behavior: A literature review. *Topics in Early Childhood Special Education*, 34(1), 49–61.
- Frush, B. W. (2022). A clarion call: COVID-19 and the pediatric behavioral health inpatient crisis. *Southern Medical Journal*, 115(8), 628–629.
- Golzarini, F., Hemati Alamdarloo, G., & Moradi, S. (2015). The effect of a social stories intervention on the social skills of male students with autism spectrum disorder. *Sage Open*, 5(4). <https://doi.org/10.1177/2158244015621599>
- Goodman, L. A. (1961). Snowball sampling. *The Annals of Mathematical Statistics*, 32(1), 148–170.
- Gray, C. A., & Garand, J. D. (1993). Social stories: Improving responses of students with autism with accurate social information. *Focus on Autistic Behavior*, 8(1), 1–10.
- Greenway, C. (2018). The efficacy of social stories in the classroom to reduce disruptive behaviours in children with ADHD. *Acta Psychopathologica*, 4(3), 1–10.
- Hassenstab, J., Dziobek, I., Rogers, K., Wolf, O. T., & Convit, A. (2007). Knowing what others know, feeling what others feel: A controlled study of empathy in psychotherapists. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 195(4), 277–281.
- Humlum, A., & Vestergaard, E. (2024). The Adoption of ChatGPT. *University of Chicago, Becker Friedman Institute for Economics Working Paper*, (2024-50). SSRN. <https://doi.org/10.2139/ssrn.4807516>
- Kılıç, C., & İnci, F. (2015). Traumatic stress in emergency medical technicians: Protective role of age and education. *Turkish Journal of Psychiatry*, 26(1), 1–5.

- Kim, M. S., Blair, K. S. C., & Lim, K. W. (2014). Using tablet assisted Social Stories™ to improve classroom behavior for adolescents with intellectual disabilities. *Research in Developmental Disabilities, 35*(9), 2241–2251.
- Korpa, T., Pappa, T., Chouliaras, G., Sfinari, A., Eleftheriades, A., Katsounas, M., Kanaka-Gantenbein, C., & Pervanidou, P. (2021). Daily behaviors, worries and emotions in children and adolescents with ADHD and learning difficulties during the COVID-19 pandemic. *Children, 8*(11), 995.
- Lee, Y. K., Park, Y. H., & Hahn, S. (2023). A portrait of emotion: Empowering self-expression through AI-generated art [Preprint]. arXiv. <https://doi.org/10.48550/arXiv.2304.13324>
- Levkovich, I., & Elyoseph, Z. (2023). Identifying depression and its determinants upon initiating treatment: ChatGPT versus primary care physicians. *Family Medicine and Community Health, 11*, e002391. <https://doi.org/10.1136/fmch-2023-002391>
- Liu, Y., Mittal, A., Yang, D., & Bruckman, A. (2022). Will AI console me when I lose my pet? Understanding perceptions of AI-mediated email writing. In *Proceedings of the 2022 CHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 1–13). Association for Computing Machinery.
- Lutfallah, F. S., Alotaibi, O. K., Alrowys, T. S., Almutairi, R. A., Almutairi, Y. A., Almutairi, E. Y., Alotaibi, M. B., Aljabr, M. A., Aljaber, A. F., Bajahzar, O. A., Almutairi, A. M., Aldawsari, F. N. I., Alrshedi, F. M., Alharbi, A. S., Alroaily, A. M., Alharbi, S. A., Almutairi, R. S., & Alotaibi, A. G. (2022). Scientific paper entitled: The impact of professional seniority on the performance of health cadres in the Saudi health sector. *Journal of Namibian Studies, 31*(S3), 272–290.
- Mahmud, H., Islam, A. N., & Mitra, R. K. (2023). What drives managers towards algorithm aversion and how to overcome it? Mitigating the impact of innovation resistance through technology readiness. *Technological Forecasting and Social Change, 193*, 122641. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2023.122641>
- Makridakis, S. (2017). The forthcoming Artificial Intelligence (AI) revolution: Its impact on society and firms. *Futures, 90*, 46–60. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2017.03.006>
- Mangione, G. R., Pierri, A., & Capuano, N. (2014). Emotion-based digital storytelling for risk education: Empirical evidences from the ALICE project. *International Journal of Continuing Engineering Education and Life Long Learning, 24*(2), 184–211.
- Marino, M. T., Vasquez, E., Dieker, L., Basham, J., & Blackorby, J. (2023). The Future of Artificial Intelligence in Special Education Technology. *Journal of Special Education Technology, 38*(3), 404–416.
- Maslej, M. M., Kloiber, S., Ghassemi, M., Yu, J., & Hill, S. L. (2023). Out with AI, in with the psychiatrist: A preference for human-derived clinical decision support in depression care. *Translational Psychiatry, 13*(1), Article 210. <https://doi.org/10.1038/s41398-023-02509-z>
- Moore, P. S. (2004). The use of social stories in a psychology service for children with learning disabilities: A case study of a sleep problem. *British Journal of Learning Disabilities, 32*(3), 133–138.
- Morewedge, C. K. (2022). Preference for human, not algorithm aversion. *Trends in Cognitive Sciences, 26*(10), 824–826.
- Musviro, Wahyuningsih, S., & Desinta, K. A. R. (2023). The Application of Storytelling Therapy in Reducing Anxiety in Preschool-Aged Children Experienced Hospitalization: Literature Review. *Health and Technology Journal (HTechJ), 1*(1), 48–56.
- Ojha, S. T. (2022). Artificial Intelligence In Special Education, Id& Cp. *Journal of Positive School Psychology, 6*(6), 8341–8345.
- Paltiel, O., Manor, O., Calderon Margalit, R., Baron Epel, O., Bar Zeev, Y., Berry, E., Clarfield, A. M., Dann, E. J., Davidovitch, N., Donchin, M., Green, M., Hochner, H., Neumark, Y., Nitzan, D., Paltiel, A., Razum, O., Rosen, B., & Rudolf, M. (2024). Children on the Gaza-Israel Border: Victims of War. *Public Health Reviews, 45*, 1607192. <https://doi.org/10.3389/phrs.2024.1607192>
- Penton, W. (2010). *Social stories for children with autism: Are they effective in changing behaviour and/or reducing anxiety?* [Doctoral dissertation, UCL (University College London)]. UCL Discovery. <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/10007438/>

- Prescott, J., & Hanley, T. (2023). Therapists' attitudes towards the use of AI in therapeutic practice: considering the therapeutic alliance. *Mental Health and Social Inclusion*, 27(2), 177–185.
- Reynhout, G., & Carter, M. (2011). Evaluation of the efficacy of Social Stories™ using three single subject metrics. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 5(2), 885–900.
- Sadeh-Sharvit, S., & Hollon, S. (2023). Revolutionizing Mental Healthcare Services through AI-Augmentation: A New Model [Preprint]. *PsyArXiv*. <https://doi.org/10.31234/osf.io/z56yq>
- Sha'arani, N. B., & Tahar, M. M. (2017). Tantrum Behavior Modification for Autistic Student at Secondary School Using Social Stories Technique. *Journal of ICSAR*, 1(2), 140–144.
- Shin, D. How do people judge the credibility of algorithmic sources?. *AI & Soc* 37, 81–96 (2022). <https://doi.org/10.1007/s00146-021-01158-4>
- Smith, A. (2019). *Social stories and student behavior in a kindergarten classroom* [Master's thesis, Northwestern College]. NWCommons. https://nwcommons.nwciowa.edu/education_masters/145/
- Srinatania, D., Hendra, A., Deskia, K., & Perdani, A. L. (2021). Story Telling as Therapeutic Intervention Toward Anxiety Level: A Literature Review. *KnE Life Sciences*, 6(1), 705–712.
- Suleimenov, I. E., Vitulyova, Y. S., Bakirov, A. S., & Gabrielyan, O. A. (2020). "Artificial Intelligence" – what is it? In *Proceedings of the 2020 6th International Conference on Computer and Technology Applications (ICCTA '20)* (pp. 22–25). Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/3397125.3397141>
- Thompson, R. M., & Johnston, S. (2013). Use of social stories to improve self-regulation in children with autism spectrum disorders. *Physical & Occupational Therapy in Pediatrics*, 33(3), 271–284.
- Tandoc Jr, E. C., Yao, L. J., & Wu, S. (2020). Man vs. machine? The impact of algorithm authorship on news credibility. *Digital Journalism*, 8(4), 548–562.
- Xu, Y., Shieh, C.-H., van Esch, P., & Ling, I.-L. (2020). AI customer service: Task complexity, problem-solving ability, and usage intention. *Australasian Marketing Journal*, 28(3), 189–199.
- Zhang, Y., & Gosline, R. (2023). Human favoritism, not AI aversion: People's perceptions (and bias) toward generative AI, human experts, and human–GAI collaboration in persuasive content generation. *Judgment and Decision Making*, 18, e41. <https://doi.org/10.1017/jdm.2023.37>
- Zimmerman, K. N., Ledford, J. R., Gagnon, K. L., & Martin, J. L. (2020). Social stories and visual supports interventions for students at risk for emotional and behavioral disorders. *Behavioral Disorders*, 45(4), 207–223.